

- STU(2020)641528(ANN1)_EN.pdf [in English].
Stratehiia rozvytku vyshchoi osvity v Ukraini na 2021-2031 roky (2020) [Strategy for the development of higher education in Ukraine for 2021-2031]. *MON Ukrainy*. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2020/09/25/rozvitku-vishchoi-osviti-v-ukraini-02-10-2020.pdf> [in Ukrainian].
- Digital Agenda for Europe. (2022). URL: <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/en/sheet/64/digital-agenda-for-europe> [in English].
- Sultanova, L., Miltu, L. & Zheludenko, M. (2021). The Impact of the Covid-19 Pandemic on the Development of Higher Education, *Acta Paedagogica Vilnensia*, 46, 132-147. DOI: <https://doi.org/10.15388/ActPaed.46.2021.9> [in English].
- Trends Shaping Education (2019). OECD (2019), Trends Shaping Education 2019, OECD Publishing, Paris. DOI: https://doi.org/10.1787/trends_edu-2019-en [in English].

УДК 378.147:37.011.3-051]:001.891

DOI: [https://doi.org/10.35387/od.1\(21\).2022.117-125](https://doi.org/10.35387/od.1(21).2022.117-125)

Федорчук Вікторія Вікторівна
– кандидат педагогічних наук,
доцент, доцент кафедри
педагогіки та управління
навчальним закладом Кам'янець-
Подільського національного
університету імені Івана
Огієнка

Fedorchuk Viktoriia – Candidate
of Pedagogical Sciences,
Associate Professor, Associate
Professor at the Department of
Pedagogy and Management of
Educational Establishment,
Kamianets-Podilskiy Ivan Ohienko
National University

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0002-0560-3471>

E-mail: vicfed@kpnpu.edu.ua

ФОРМУВАННЯ ДОСЛІДНИЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ В ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ МЕТОДИКИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Анотація. У статті проаналізовано окремі аспекти формування дослідницької компетентності майбутніх педагогів в процесі вивчення дисципліни «Методика наукових досліджень». Обґрунтовано актуальність досліджуваної проблеми в контексті нової парадигми розвитку системи вищої освіти, що зумовлено потребами в змінах щодо підходів, принципів, змісту, методів, форм та технологій організації педагогічної діяльності в закладі вищої освіти. У таких умовах важливим залишається питання формування та розвитку особистості компетентного педагога, який на належному рівні володіє

методологією наукового пізнання, методами науково-педагогічних досліджень та технологіями їх застосування в освітньому процесі. Охарактеризовано поняття «компетентність», «компетентнісний підхід», що забезпечує синтез освітнього процесу й науково-дослідницької роботи як провідного принципу діяльності вищої освіти. Розкривається також поняття дослідницької компетентності як ключової складової професіоналізму сучасного вчителя. Для ефективного формування дослідницької компетентності майбутніх педагогів в процесі вивчення методики наукових досліджень автором пропонується використовувати проєктну технологію. Визначено, що це одна з найбільш продуктивних педагогічних технологій, в основу якої покладено інтеграцію та безпосереднє застосування набутих знань під час практичної діяльності. Зокрема, для формування дослідницької компетентності автор пропонує використовувати дослідницькі проєкти, які потребують добре обміркованої структури спільної діяльності учасників, визначеної мети, актуальності предмета дослідження, соціальної значущості, продуманості методів, в тому числі й експериментальних; також вони повністю підпорядковуються логіці дослідження й мають відповідну структуру. З'ясовано, що завдяки проєктній технології, під час вивчення методики наукових досліджень викладач з носія готових знань перетворюється на організатора пізнавальної діяльності молодих людей, консультанта, порадирика, координатора. У публікації також запропоновано й описано конкретні завдання проєкту, виконуючи які в певному порядку, студенти поступово набуватимуть навичок, необхідних для здійснення наукового дослідження, тобто набуватимуть дослідницької компетентності. Серед зазначених завдань, зокрема, такі як: визначення найбільш актуальних педагогічних проблем, формулювання категоріального апарату наукового дослідження, добір теоретичних та емпіричних методів наукового пізнання, складання списку літературних джерел, оформлення цитування в науковій роботі тощо.

Ключові слова: компетентність; компетентнісний підхід; дослідницька компетентність; методика наукових досліджень; проєктна технологія; проєкт.

Fedorchuk Viktoriia

DEVELOPMENT OF FUTURE EDUCATORS' RESEARCH COMPETENCE IN THE PROCESS OF STUDY OF SCIENTIFIC RESEARCH METHODS

Abstract. The article deals with the certain aspects of developing of future educators' research competence during process of study of the course «Scientific research methods». The urgency of the defined problem is substantiated in the context of the new higher education paradigm due to needs in changes of teaching activities approaches, principles, contents, methods, forms and technologies in higher educational establishments. Under these circumstances the urgent issue of the competent educator formation and development seems to be important. He has to master the scientific knowledge

methods, scientific educational methods, and techniques of their application in the educational process. The terms «competence», «competence approach» are characterized providing the connection of the educational process and scientific research methods being the leading principle of the contemporary higher education activity. Research competence as a key component of the contemporary teacher professionalism is revealed. For the effective development of the future educators' research competence in the process of scientific methods study, the author proposes to imply the project technology. It is defined to be the most productive technologies based on the integrity and direct application of the acquired skills during practical activity. Namely, the author proposes for developing research competence to use research projects needed to be structured properly among the common activity of participants; defined purpose, subject of research topicality, social value, forethought of methods (experimental as well). They are completely subordinate to the logic of the study and have an adequate structure. It is shown that due to the project technology in the process of study methods the educator transforms from the carrier of the prepared knowledge into the young people cognitive activity promoter, consultant, adviser, and coordinator. In this research specific tasks of the project are proposed and described. Carrying them out in a certain order, students will gradually acquire skills that are necessary for scientific research, in other words the research competence acquiring. Among the tasks we may name the defining current educational problems, formation of the categorical apparatus in the scientific research, a selection of the theoretical and empirical cognitive scientific method, references compiling, a citing design in the scientific research, etc.

Key words: *competence; competence approach; research competence; scientific research methods; project technology; a project.*

Постановка проблеми, її актуальність. Зміни в сучасній системі освіти ставлять перед педагогічною спільнотою нові вимоги щодо формування та розвитку особистості компетентного педагога, який би на належному рівні володів методологією наукового пізнання, методами науково-педагогічних досліджень і технологіями їх застосування в освітньому процесі.

Нова парадигма розвитку системи вищої освіти потребує змін щодо підходів, принципів, змісту, методів, форм та технологій організації педагогічної діяльності. Відповідно до Закону України «Про вищу освіту», одним з основних завдань закладу вищої освіти, зокрема, є: «провадження наукової діяльності шляхом проведення наукових досліджень і забезпечення творчої діяльності учасників освітнього процесу, підготовки наукових кадрів вищої кваліфікації і використання отриманих результатів в освітньому процесі» (Закон України «Про вищу освіту», 2014). Крім того, «наукова, науково-технічна та інноваційна діяльність у закладах вищої освіти є невід'ємною складовою освітньої діяльності і провадиться з метою інтеграції наукової, освітньої і виробничої діяльності в системі вищої освіти» (Закон України «Про вищу освіту», 2014). Зважаючи на це, важливою постає підготовка висококваліфікованого компетентного педагога,

конкурентоздатного на сучасному ринку праці, який би добре орієнтувався в суміжних галузях знань, володів навиками проєктної та науково-дослідницької діяльності й був готовий до постійного професійного зростання.

Окреслені завдання висувають нові вимоги до підготовки майбутнього педагога що передбачає не лише озброєння його знаннями з навчальних дисциплін, але й формування умінь і навичок науково-дослідницької діяльності, професійних якостей і відповідних компетентностей. Це зумовлює пошук нових та оновлення наявних підходів до організації освітнього процесу у закладі вищої освіти.

Підготовка педагога-дослідника вимагає цілеспрямованого формування дослідницької компетентності студентів, внаслідок чого виникає необхідність вивчення теоретичних аспектів такого феномена як «дослідницька компетентність» майбутнього фахівця.

Аналіз актуальних досліджень і публікацій. Проблему формування дослідницької компетенції педагога в умовах системного освітнього процесу досліджують науковці (Н. Бібік, Е. Гусинський, М. Кларін, В. Кремін, О. Савченко, Г. Щедровицький та ін.), розвиток професійно значущих якостей студентів вивчали (Н. Амінов, Н. Кічук, Л. Федорова, Н. Фомін та ін.), формування науково-дослідних компетентностей сучасного педагога є предметом вивчення (Н. Голуб, О. Горошкіна, Т. Донченко, І. Зимньої, О. Куцевол, В. Мельничайко, Г. Онкович, Н. Остапенко, О. Семенов та ін.), специфіку процесу організації дослідницької діяльності студентів досліджували (О. Бондаревська, М. Канторович, І. Якиманська та ін.).

Мета статті – на основі аналізу науково-методичної літератури та досвіду роботи педагогів-практиків охарактеризувати підходи до визначення поняття «компетентність», «дослідницька компетентність», а також описати можливості її формування у майбутніх педагогів, зокрема шляхом використання проєктної технології.

Виклад основного матеріалу дослідження. Модернізація системи вищої педагогічної освіти за останні роки зумовила істотні зміни, пов'язані з підготовкою педагогів нової формації, що здатні творчо оновлювати зміст і засоби педагогічної діяльності, проводити науково-педагогічні дослідження, здійснювати пошукову діяльність, створювати необхідні умови для розвитку власної професійної компетентності тощо.

Варто зупинитися на деяких визначеннях поняття «компетентність», які мають різну акцентуацію. Зокрема, у публікаціях ЮНЕСКО компетентність трактується як поєднання знань, умінь, цінностей і ставлень, що застосовуються у повсякденному житті (Біда, 2017). І. Бех вважає недоцільним ототожнювати навчальні здібності (знання й уміння) з відповідними компетентностями. Ці навчальні здобутки необхідно трансформувати у життєві компетентності. Науковець трактує сутність поняття «компетентність» як досвідченість суб'єкта у певній життєвій сфері. Він наполягає, що саме змістовий наголос на досвідченості, а не на обізнаності, поінформованості суб'єкта у певній галузі має бути взятий на концептуальне «озброєння» (Бех, 2012). Т. Байбара зазначає, що компетентність – це

володіння учнем компетенцією, що поєднується з його особистісним ставленням до неї і до предмета діяльності (Байбара, 2011, с. 31).

Останнім часом з'являються інші дослідження, присвячені означеній проблемі. Так, О. Гура науково обґрунтував сутність, структуру психолого-педагогічної компетентності викладача вищого навчального закладу, схарактеризував вимоги до наукової, навчальної, методичної та організаційно-виховної роботи. Вченим визначена психолого-педагогічна компетентність викладача закладу вищої освіти як складна особистісно-професійна системна якість, що забезпечує на особистісному рівні самоорганізацію педагога відповідно до вимог професійної діяльності у вищому навчальному закладі (Гура, 2008, с. 558–559). О. Савченко ключові компетентності тлумачаться як ті, що «дають ключ для розв'язання широкого кола навчальних і життєвих завдань, тому формуються на міжпредметній основі» (за Біда, 2017), як «спеціально структурований комплекс характеристик (якостей) особистості, що дає можливість ефективно брати участь, діяти у різних життєвих сферах діяльності і належить до загальногалузевого змісту освітніх стандартів» (Про затвердження Державного стандарту початкової загальної освіти, 2018).

У нашому дослідженні виходимо з того, що компетентність – це «динамічна комбінація знань, умінь, навичок, способів мислення, поглядів, цінностей, інших особистих якостей, що визначає здатність особи успішно соціалізуватися, провадити професійну та/або подальшу навчальну діяльність» (Закон України «Про освіту», 2017).

На сучасному етапі традиційний підхід змінюється на компетентнісний підхід. Дану проблему досліджували М. Архіпова, В. Болотова, М. Головань, І. Зимня, В. Константинов, С. Осипова, В. Сотник та ін. Впровадження компетентнісного підходу у закладах вищої освіти потребує глибокого та різнобічного опрацювання, усунення суперечності між потребою у формуванні дослідницької компетентності та можливостями її реалізації в умовах сучасного закладу освіти. Поява нових способів отримання та обробки інформації, розширення масиви даних, певні труднощі у впровадженні освітніх інновацій і практику роботи закладу загальної середньої освіти, визначили значущість дослідницької компетентності сучасного педагога. Саме компетентнісний підхід в освіті дозволяє розглядати дослідницьку компетентність як ключову складову професіоналізму вчителя. Такий підхід забезпечуватиме синтез освітнього процесу та науково-дослідницької роботи як провідного принципу в діяльності сучасного закладу вищої освіти.

Аналізуючи поняття дослідницької компетентності, слід зазначити, що М. Головань визначає її як «цілісну, інтегративну якість особистості, що поєднує в собі знання, уміння, навички, досвід діяльності дослідника, ціннісні ставлення та особистісні якості і виявляється в готовності і здатності здійснювати дослідницьку діяльність з метою отримання нових знань шляхом застосування методів наукового пізнання, застосування творчого підходу в цілепокладанні, плануванні, аналізі, прийнятті рішень та оцінці результатів дослідницької діяльності. Причому дослідницька компетентність хоч і є продуктом навчання, але не прямо впливає з нього, а є наслідком

саморозвитку особистості того, хто навчається, його особистісного зростання, цілісної самоорганізації і синтезу його пізнавального, діяльнісного і особистісного досвіду» (Головань, 2012, с. 197–198).

Інші вчені трактують «дослідницьку компетенцію» як «інтегративну характеристику особистості, що передбачає володіння методологічними знаннями, технологією дослідницької діяльності, визнання їх цінності й готовності до їх використання у професійній діяльності, що вирізняється стійкою мотивацією», як «невід'ємний компонент загальної і професійної освіченості, характеристику особистості педагога, що означає володіння уміннями і способами дослідницької діяльності на рівні технології в цілях пошуку знань для вирішення освітніх проблем, побудови освітнього процесу» (за Никорак, 2017).

Загалом, науково-дослідницька компетенція передбачає активну діяльність студентів, що в кінцевому результаті забезпечує здобуття необхідних навичок творчої дослідницької діяльності, яка сприятиме самостійному вирішенню завдань, розроблених наукою. Узагальнюючи запропоновані погляди та підходи різних науковців, ми визначаємо дослідницьку компетентність майбутніх педагогів як таку якість, що виявляється в потребі особистості володіти методологією наукової діяльності; умінні спостерігати й аналізувати, висувати гіпотези; виконувати дослідницьку роботу; вмінні проводити педагогічні дослідження, організовувати педагогічний експеримент; узагальнювати та передбачати наслідки дослідницької діяльності, зокрема в майбутній професійній діяльності, поєднуючи якість педагога та дослідника-науковця.

Досвід роботи у закладі вищої освіти дає підстави стверджувати, що здобувачі освіти, які цілеспрямовано займаються дослідницькою діяльністю, часто відрізняються від інших певними сформованими навичками та вміннями, що складають основу їхньої дослідницької компетенції. Так, їм притаманна пізнавальна активність, бажання не просто здобувати професійно значущі знання та вміння, але й досліджувати освітній процес, вивчати вікові, психологічні, індивідуальні особливості учнів, специфіку їхніх взаємин один з одним, з педагогами, способи застосування інноваційних методів і форм навчання тощо. Зважаючи на це, вважаємо за необхідне приділяти особливу увагу формуванню у майбутніх педагогів дослідницької компетентності, зокрема під час вивчення методики наукових досліджень. Однією із найбільш ефективних педагогічних технологій, найкраще сприятиме формуванню дослідницької компетентності, на нашу думку, є проектна технологія. Адже в її основі лежить інтеграція та безпосереднє застосування набутих знань під час практичної діяльності (за Никорак, 2017).

У зв'язку з реформуванням системи освіти проектна технологія переживає друге народження як ефективне доповнення до інших педагогічних технологій, що сприяють становленню особистості як суб'єкта діяльності та соціальних відносин. Проектна технологія дозволяє не тільки передавати студентам суму тих чи інших знань, скільки навчити здобувати ці знання самостійно, вміти користуватися набутою інформацією для вирішення нових пізнавальних та практичних завдань; майбутні педагоги

набувають комунікативних навичок і вмінь, знайомляться з різними культурами, точками зору; вчать користуватися дослідницькими методами: збирати необхідну інформацію, вміти її аналізувати, висувати гіпотези, робити висновки. Мета навчального проєктування – здобуття досвіду практичної діяльності. Таким чином, проєктне навчання не тільки спонукає до розумно вмотивованої діяльності відповідно до вікових і навчальних інтересів студентів, а й істотно трансформує роль педагога у керівництві нею. З носія готових знань викладач перетворюється на організатора пізнавальної діяльності молодих людей, консультанта, радника, координатора, який переконує у власній правоті силою досвіду, мудрості, вагомому аргументу, але не наказу. Змінюється і психологічний клімат в аудиторії, оскільки педагог доводиться переорієнтовувати свою навчально-виховну роботу і роботу студентів на різні види самостійної діяльності, на пріоритет діяльності дослідницького, пошукового, творчого характеру.

Проєктна діяльність використовується нами під час вивчення студентами методики наукових досліджень. Тут проєктна робота дозволяє забезпечити дієвість отриманих знань, моделюючи наукове дослідження. Так, кожен студент (або група з 2-3 студентів) обирає довільну тему педагогічного дослідження й поетапно:

- 1) формулює актуальність,
- 2) визначає категоріальний апарат,
- 3) добирає та оформляє відповідні літературні джерела,
- 4) моделює та описує три етапи експериментального дослідження, зазначаючи які методи та з якою метою можна використати на кожному з етапів експерименту.

- 5) презентує змодельоване студентами дослідження.

Усі етапи відбуваються поступово, відповідно до вивчення певних тем під час практичних занять. Завдяки такій роботі студенти краще розуміють суть і логіку наукового дослідження, успішно поєднують теоретичне вивчення з практичним застосуванням, що дозволяє успішно формувати дослідницьку компетентність у майбутніх педагогів.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Ми свідомі того, що у даній публікації наведено лише окремі можливості формування дослідницької компетентності під час вивчення методики наукових досліджень. Та очевидно, що завдяки застосуванню проєктної технології досягатиметься вища активність учасників навчального процесу, зростатиме як ефективність учбової діяльності здобувачів освіти, так і рівень їхньої дослідницької компетентності. Тому посилення вимог до якості підготовки фахівців у закладах вищої освіти зумовлюють доцільність подальшої теоретичної та практичної розробки даної проблеми, зокрема, дослідження можливостей урізноманітнення методів, форм та технологій, які б сприяли формуванню дослідницької компетентності у майбутніх вчителів, що стане важливим кроком на шляху до професіоналізму сучасних педагогів.

Список використаних джерел

Байбара, Т.М. (2011). Компетентнісний підхід в початковій ланці освіти: теоретичні засади. *Формування ключових і предметних*

- компетентностей молодших школярів у навчальному процесі: теоретичні аспекти. Дайджест 1 / Укл. О.В. Онопрієнко. Донецьк: Каштан, 98.
- Бех, І.Д. Компетентнісний підхід у сучасній освіті. URL: <http://ipv.org.ua/component/content/article/8-beh/56-2012-09-04-22-32-01.html>.
- Біда, О.А. (2017). Зміст поняття «дослідницька компетентність» у вітчизняній та зарубіжній літературі. *Вісник Черкаського університету. Серія «Педагогічні науки»*, 15. URL: <https://ped-ejournal.cdu.edu.ua/article/view/1915>
- Головань, М.С. (2012). Модель формування дослідницької компетентності майбутніх фахівців у процесі професійної підготовки. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. Суми: СумДПУ імені А.С.Макаренка, 5(23), 196–205.
- Гура, О.І. (2008). Теоретико-методологічні основи формування психолого-педагогічної компетентності викладача вищого навчального закладу в умовах магістратури: дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.04. Запоріжжя, 560.
- Закон України «Про вищу освіту» від 01 липня 2014 р. № 1556-VII. (2014). Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
- Закон України «Про освіту» від 05 вересня 2017 р. № 2145-VIII (2017). Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
- Никорак, Я. (2017). Науково-дослідницька компетентність майбутніх педагогів гуманітарного профілю: функціонально-змістовий аспект. *Гірська школа Українських Карпат*, 17. URL: http://mountainschool.pu.if.ua/sites/default/files/Issue_17/47.pdf
- Про затвердження Державного стандарту початкової загальної освіти. Постанова Кабінет Міністрів України від 21 лютого 2018 р. № 87 (2018). Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/87-2018-%D0%BF#Text>

References (translated and transliterated)

- Baibara, T.M. (2011). Kompetentnisnyi pidkhd v pochatkovii lantsi osvity: teoretychni zasady [Competence approach in primary education: theoretical principles]. *Formuvannia kliuchovykh i predmetnykh kompetentnostei molodshykh shkolariv u navchalnomu protsesi: teoretychni aspekty: Daidzhest 1 / Ukl. O.V. Onoprienko*. Donetsk: Kashan, 98 [in Ukrainian].
- Bekh, I.D. Kompetentnisnyi pidkhd u suchasni osviti [Competence approach in modern education]. URL: <http://ipv.org.ua/component/content/article/8-beh/56-2012-09-04-22-32-01.html> [in Ukrainian].
- Bida, O.A. (2017). Zmist poniattia «doslidnytska kompetentnist» u vitchyzniani u zarubizhnii literaturi [The meaning of the concept of «research competence» in domestic and foreign literature]. *Visnyk Cherkaskoho universytetu. Seriya «Pedahohichni nauky»*, 15. URL: <https://ped-ejournal.cdu.edu.ua/article/view/1915> [in Ukrainian].
- Holovan, M.S. (2012). Model formuvannia doslidnytskoi kompetentnosti maibutnykh fakhivtsiv u protsesi profesiinoyi pidhotovky [Model of formation of research competence of future specialists in the process of professional training]. *Pedahohichni nauky: teoriia, istoriia, innovatsiini tekhnolohii*. Sumy: SumDPU

- imeni A.S. Makarenka, 5(23), 196–205 [in Ukrainian].
- Hura, O.I. (2008). Teoretyko-metodolohichni osnovy formuvannia psykholohopedagogichnoi kompetentnosti vykladacha vyshchoho navchalnoho zakladu v umovakh mahistratury: dys. ... d-ra ped. nauk: 13.00.04 [Theoretical and methodological bases of formation of psychological and pedagogical competence of a teacher of a higher educational institution in the conditions of a master's degree]. Zaporizhzhia, 560 [in Ukrainian].
- Zakon Ukrainy «Pro vyshchu osvitu» 01.07.2014 № 1556-VII. (2014) [Law of Ukraine «On Higher Education» 01.07.2014 № 1556-VII]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18> [in Ukrainian].
- Zakon Ukrainy «Pro osvitu» 05.09.2017 № 2145-VIII (2017) [Law of Ukraine «On Education» 05.09.2017 № 2145-VIII]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> [in Ukrainian].
- Nykorak, Ya. (2017). Naukovo-doslidnytska kompetentnist maibutnikh pedahohiv humanitarnoho profilii: funktsionalno-zmistovyi aspekt [Research competence of future teachers of the humanities: functional and semantic aspect]. *Hirska shkola Ukrainskykh Karpat*, 17. URL: http://mountainschool.pu.if.ua/sites/default/files/Issue_17/47.pdf [in Ukrainian].
- Pro zatverdzhennia Derzhavnogo standartu pochatkovoї zahalnoi osvity. Postanova Kabinet Ministriv Ukrainy 21.02.2018 № 87 (2018) [On approval of the State standard of primary general education. Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine 21.02.2018 № 87]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/87-2018-%D0%BF#Text> [in Ukrainian].

УДК 272/273"XX":37.015.31-053.67

DOI: [https://doi.org/10.35387/od.1\(21\).2022.125-134](https://doi.org/10.35387/od.1(21).2022.125-134)

Харевич Іван Іванович –
префект-секретар Івано-
Франківської духовної семінарії
ім. свцмч. Йосафата УГКЦ,
аспірант ІПООД імені Івана
Зязюна НАПН України

Kharevych Ivan – *Prefect-
Secretary of Ivano-Frankivsk
Spiritual Seminary of St. Josafat
UGCC, Post-graduate Student of
the Ivan Ziazium Institute of
Pedagogical and Adult Education
of the NAES of Ukraine*

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0003-0531-3308>

E-mail: kharevych.i@gmail.com

РОЛЬ СУЧАСНОЇ КАТОЛИЦЬКОЇ ЦЕРКВИ У ФОРМУВАННІ МОРАЛЬНО-ЦІННІСНИХ Й ЕТИЧНИХ ОРІЄНТАЦІЙ ДІТЕЙ, МОЛОДІ ТА ДОРΟΣЛИХ

Анотація. В оглядовій статті проаналізовано вплив католицької Церкви на сучасне формування морально ціннісних та етичних орієнтирів молоді. На основі Декларації про християнське виховання II Ватиканського Собору католицької Церкви представлено теоретичні аспекти формування сучасної молоді від народження та формування у першій виховній спільноті – сім'ї, і закінчуючи вищими начальними закладами, в